

DER GOTT JENES SOMMERS – O YAZIN TANRISI ADLI ESERDE İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDA AHLAKİ ÇÖKÜŞ, TECAVÜZ VE İNTİHAR

MORAL DECADENCE, RAPE AND SUICIDE IN THE SECOND WORLD WAR AT THE WORK DER GOTT JENES SOMMERS

İlker ÇÖLTÜ

Çukurova Üniversitesi
Yabancı Diller Yüksekokulu
icoltu@gmail.com
ORCID: 0000-0003-4568-3610

ÖZ

Geliş Tarihi:

04.01.2023

Kabul Tarihi:

17.07.2023

Yayın Tarihi:

25.09.2023

Anahtar Kelimeler

İkinci
Dünya Savaşı
İşgal
Kadın
Tecavüz
İntihar.

Keywords

World War II
Occupation
Woman
Rape
Suicide.

İkinci Dünya Savaşı'nın ardında kalan birçok ahlaki çöküşler vardır. Bunlardan bazıları da tecavüz ve intihar olgularıdır. Bu savaşta tecavüz vakaları sayısal veri açısından dünya tarihindeki diğer savaşlara oranla en fazla olanıdır. Alman askerleri savaşın seyrine göre öncelikli olarak Sovyetler Birliği, daha sonra da diğer işgal ettikleri ülkelerin kadınlarına tecavüz eder. Savaşı kaybedilmeye başlanınca Sovyet ve müttefik askerleri intikam amacıyla Almanya'daki kadınları cinsel açıdan hedef alırlar. Tecavüz vakalarını en çok gerçekleştirenler ise Rus Kızıl Ordu askerleridir. Tecavüzler tek tek değil kitlesel olarak gerçekleşir. Onlarca asker tek bir kadına günlerce hatta aylarca tecavüz eder. Müttefik askerleri intikam alırcasına Alman askerlerini ve sivil halkı öldürür, yerleşim yerlerini bombalar ve milyonlarca kadına tecavüz eder. Alman kadınları hiçbir zaman bu savaşta kadar utandırılmaz, kişilikleri psikolojik açıdan bu kadar sarsılmaz. Tecavüze direnenlerin çoğu öldürülür, on binlercesi ise intihar eder. Tecavüzün yanı sıra Alman halkının yaşadığı psikolojik bunalımlar intihar olaylarının da artmasına sebep olur. Tecavüz ve intihar olayları hem savaş hem de savaş sonrası Almanya'sında sürer. Müttefik askerlerinin özellikle Alman kadınlarına karşı gerçekleştirdikleri tecavüzler, Almanya'nın bağımsızlaştığı 1955 yılına kadar devam eder.

ABSTRACT

The rape phenomenon, which is among the deep pains left by the Second World War, has become the drama of hundred thousands of women. In this war, rape cases are among the highest ones in the history of the world in terms of numerical data. According to the course of the war, German soldiers rape the women of the Soviet Union and other countries they occupy and when they start to lose the war, the Soviet and allied soldiers sexually target German women for revenge. The most perpetrators of rape are the Russian Red Army soldiers. Rapes do not happen individually, but in mass. Dozens of soldiers rape a single woman for days or even months. Allied soldiers kill German soldiers and civilians, bomb settlements and rape millions of women, as if taking revenge. Never have German women been so embarrassed as in this war, their personalities so psychologically shaken. Many of those who resist rape are killed, and tens of thousands commit suicide. Rape and suicide continue in both war and post war Germany, and most German women have to meet the forced sexual needs of Allied soldiers when Germany becomes independent again until 1955.

DOI: <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1229649>

Atıf/Cite as: Çöltü, İ. (2023). Der Gott Jenes Sommers - O Yazın Tanrısı adlı eserde İkinci Dünya Savaşı'nda ahlaki çöküş, tecavüz ve intihar. *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 13(3), 1328-1344.

Giriş

10 Mayıs 1953'te Schleswig/Almanya'da doğan, duvar ustalığı eğitimi aldıktan sonra başta açıcılık ve hasta bakıcılık gibi farklı mesleklerde çalışan, 1984'te ise ilk yazınsal eserini yayınlayan Ralf Rothmann, "O yazın tanrısı" adlı eserinde farklı ahlaki çöküşlerin yanı sıra tecavüz ve intihar olgularının savaş ortamlarında nasıl ortaya çıkabileceğini vurgulamak ister. Bu çalışmada ana eksen olan tecavüz ve intihar olgularının yanı sıra farklı ahlaki olguların da nasıl yozlaştığına da değinilecektir. Eserin zamansal anlatımı İkinci Dünya Savaşı'nın bitmesine yakın bir tarihtir. Savaş atmosferinden mağdur olan bir ailenin yaşamı irdelenir. Aile birçok açıdan mağdurdur. Bu aile mülteci konumuna düşer, aile fertlerinden biri tecavüze uğrar, bir diğeri ortadan kaybolur ve aile babası intihar eder. Almanya'nın başlatmış olduğu ve 1939-1945 arası süren İkinci Dünya Savaşı'na yerküre coğrafyasında kuzeyden güneye, doğudan batıya olmak kaydıyla onlarca ülke katılır. Bu ülkelerin bazıları toprak ve maddi kazanç elde etme umudu ile bazıları da jeopolitik konumunun mecburiyetinden ötürü savaşa dâhil olur. Savaşa katılan devletlerin yüzbinlerce askerinin yanı sıra sivil vatandaşının da ölmesi ile gayri resmi verilere göre yitirilen insan sayısının toplamda yetmiş milyondan fazla olduğu bilinir. Savaşı başlatan Almanya'nın savaş sonunda elde ettiği şey, bombalanan ve moloz yığınına dönen yerleşim yerleri, toprak bütünlüğü kaybı, demografik yapı değişikliği, esir düşen asker ve sivillerin yanı sıra savaşın kaybedilmesi ile beraber tecavüze uğrayan kadınlardır. Kadınların tecavüze uğraması Alman halkının en büyük travması olur. Kadınların yanı sıra azımsanamayacak kadar sayıda erkeklerin de müttefik askerleri tarafından tecavüze uğramaları Almanya'nın cinsel açıdan onurunun aşağılanması anlamına gelir. Hitler'in zulmünden kurtulacaklarını uman Almanlar, müttefik kuvvetleri askerlerinin hem savaşın sonuna doğru hem de savaşın bitmesinden sonra sivil halka karşı daha da acımasız olduklarını kısa sürede öğrenirler. Nazi rejimi Almanya'yı Yahudilerden ve sözde alt ırklardan kurtarıp üstün aryan ırk yaratmak isterken savaşın sonunda İngiliz, Fransız, Belçika, Amerika veyahut Rus kökenli ve babalarının kim olduğu belli olmayan tecavüz bebeklerinin ortaya çıkmasına vesile olur.

Yöntem

Araştırmada durum çalışması ve nitel araştırma yöntemlerinden olan yazın sosyolojisi kullanılmıştır. Durum çalışması bir olayın, ortamın, sosyal grubun ya da diğer birbirine bağlı sistemlerin derinlemesine incelendiği yöntem olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2010: 20). Yazın sosyolojisi, yazın ile toplum arasındaki gelişimi, eserin ortaya çıktığı toplumun tutum ve davranışlarına dair dönemselliklerini çok çeşitli bağlar ile ele alan, okurların beklentisine ve okurun motivasyonuna göre biçimlenebilen bir unsur tanımı ile değerlendirir (Wilpert, 1989: 529).

Amaç

Bu çalışmada savaş ortamında ahlaksal açıdan insanların nasıl yozlaşabileceği ve insana özgü erdemlerin nasıl değişebileceği irdelenecektir. Ahlak değerlerine aykırı bir davranış olarak kabul edilen ve günümüzde bir savaş suçu olduğu bilinen tecavüz olgusunun yanı sıra sosyal bir sorun olarak algılanan intiharın savaş ortamında ne gibi etkenlerden ötürü daha çok arttığına dair bakış açısı sunulacaktır. Eserde üst düzey Alman askerinin hem kendi soydaşına hem de yabancı kadınlara karşı işlediği tecavüz suçunun yanı sıra savaşın kaybedilmeye başlaması ve savaş sonrası dönemde de bu sefer müttefik askerlerinin tecavüz suçlarına değinilecektir. Çalışmanın amacına ulaşmak için eserin olay örgüsünden yola çıkarak tecavüz ve intihar olgularının nasıl gerçekleştiği aktarılacaktır.

Eserin Olay Örgüsü

Olay 1945 yılının ilkbaharı ve olay yeri Almanya'nın kuzeyindeki Kiel şehrine yakın kırsal alanda bir mandıradır. Mandıra, müttefik kuvvetlerin baskısından kaçan Alman kadın ve çocuk mültecilerin sığınma yerlerinden biridir. Güncel hayat 300 büyükbaş hayvanın beslenmesi ve elde edilen sütün mandıraya sığınmış aileler ile mandıraya yakın bir şapelde tedavi gören yaralı askerlere dağıtılması ile geçer. Mandırada 12 yaşındaki ana karakter Luisa Norff, 19 yaşındaki ablası Sibylle (bazen Billie adı ile anılır) ve annesi Gerda yaşar. Luisa, şapeldeki rahibe ve yaralı askerlere süt, ekme ve yumurta gibi gıda maddelerini dağıtmaya yardımcı olur.

Ayrıca sürekli kitap okuyan biridir. Mandıra SS¹- yüzbaşısı olan Vinzent Landes'e aittir. Vinzent, Luisa'nın hem üvey hem de en büyük ablası Gudrun'un kocası yani eniştesidir. Vinzent ve Gudrun Redensburg'da bulunan büyük bir evde ikamet eder. Gerda, Luisa'nın annesidir ve günün çok büyük bir bölümünü uyumakla, uyandığında ise bolca alkol ve sigara tüketmekle geçirir. Eklem kireçlenmesi onun fazla hareket edememesine sebeptir. Sürekli baş ağrısı çeker, dini inancı yok denecek kadar azdır. Kocasını intihar edince fazla duygusallık göstermez.

Wilhelm adlı karakter Luisa'nın babasıdır. Kiel şehrinde bir kışlada subay gazinosu işletmektedir. Baba, eşini ve kızlarını görmek için ayda bir mandıraya uğrar, gerekli erzakları temin eder. Mandıraya her uğradığında Kiel şehrinin ve Almanya'nın dramatik durumunu, düşman askerlerinin nerelere kadar ilerlediğini aktarır. Babasının ve başkalarının anlatımlarına dayanarak Luisa'nın hissettiği en büyük korku müttefik askerleri tarafından tecavüze uğramaktır. Tecavüze uğramanın nasıl bir şey olduğunu ablasına ve mandıraya mülteci olarak gelen her yeni kadına sorar. Luisa henüz 13. yaş gününe girmeden korktuğu şey ile yüzleşir. Müttefik askerlerinin tecavüzünden korkan Luisa en güvendiği kişilerden biri olan eniştesi Vinzent tarafından tecavüze uğrar. Baba eserin sonunda kendini asarak intihar eder. Sibylle ortadan kaybolur. Luisa rahibe olmak için kendini dine adar. Annenin akıbeti ise meçhuldür.

Savaş

Devletler veya toplumlar arasında gerçekleşen silahlı çarpışmalar ile meydana gelen savaşlar, şiddet ve acı içeren eylemlerdir. Çoğunlukla başka bir ülkenin veya toplumun maddi kaynaklarını elde etme amaçlı başlayan, insan kaybı ile sonuçlanan, şiddet ve zorbalığın en büyük eylemi sayılan savaş, aynı zamanda insanların yaşamlarında karşılaşılabilecekleri travmaların en ağır olanlarına da sebep olur. Kişinin sevdiğilerinden ayrı düşmesi, ölmek için bir değerini öldürmesi, yaralanması veya ömür boyu sakat kalabilmesi ihtimallerini taşıyan savaş ortamı, bireyi sağlıksız bir psikolojiye de itmeye yeterlidir. İnsan adı ile anılan varlıkların savaşlarda insanlık dışı davranışlar sergilemesi ile savaşın ilkesi veya kuralları ne olursa olsun sonucu sürekli acı, gözyaşı ve travmalarla biter. Bireylerin öğrendikleri ahlak kuralları savaş ortamlarında sapma gösterir. Çünkü savaş ortamlarında bireyin yaşam önceliği, vücut bütünlüğünün korunması ön plana çıkar. Birey istemese dahi bencilleşir ve önce kendisini koruması gerektiğini anlar. Schoenberner (1998) İkinci Dünya Savaşı'nda gettolarda yaşamaya mahkûm edilip açlıkla sınanan Yahudilerin sokaklarda ölüme terk edildiğini, bu insanlara hiç kimsenin yardım etmediğini, bu yüzden de insani duyguların neredeyse yok olduğundan bahseder.

Değerler

Değerler, bir kişinin içinde yaşadığı toplumda hareket etmesi arzulan, sosyal ve etik kuralları karşılayan ahlaki davranışlardır. Hartfiel ve Hillmann (1972: 809-810) sosyolojik açıdan değer kavramını "eğilim, sıklık, hedef ve davranış aracı için sosyal kabul görmüş, kültürel tipleştirilmiş ve psikolojik içselleştirilmiş standartların seçici belirlemesi" biçiminde tanımlarken, değerlerin oluşumunu ve değerlerin değişimini de "özellikle insani ihtiyaçların, maddi yaşam koşullarının, bilginin, dünya görüşünün ve ideolojilerin" değişmesine bağlar. Doğan (2014: 354-355) ise değerler kavramını bir kişi ya da topluluğun ideal kabul ettiği var olma ya da hareket etme tarzı olarak görür. [...] Değerlerin görecelik özelliğine göre de izafi olduğunu ifade eder. İzafi ifadesi değerlerin sadece belirli bir toplumun değerleri olduğunu ve değerlerin daima bir topluluğa özgü olduğunu aktarır. Değerler belirli bir zaman aralığına aittirler. Çünkü bir toplumdan diğerine değiştikleri kadar zaman içerisinde de değışkendirler. Dolayısıyla değerler, toplumsal ilişki süreçlerinde ortaya çıkan, zamana ve topluma göre değışen, duruma göre nerede, neyin, hangi şartlar altında yapılacağını gösteren izafi kabul gören davranışlardır.

Yukarıda değerler ile ilgili verilen tanımlar doğrultusunda eserde kurgulanan olay örgüsündeki ahlaki değerlerin çöküşü Almanya'nın dönemsel sosyal ve konjonktürel yapısı dikkate alınarak aşağıda tespit edilen durumlara göre eleştirilmektedir.

¹ Waffen- SS; 14.12.1934'de Heinrich Himmler'in emri ile kurulan ve önceleri (Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei-Nasyonalsosyalist Alman İşçi Partisi) NSDAP'yi ve Hitleri koruma görevi olan (Leibstandarte SS "Adolf Hitler") teşkilattir. Almanya'nın en önemli güvenlik ve gözetim teşkilatıdır. Bu teşkilat daha sonraları, SS-Verfügungstruppen (SSVT) (paramiliter askeri birlik) ve en son ise Totenkopf Standarten (SSTK) (özellikle Nazi toplama kamplarının kurulmasından ve idaresinden sorumlu olan kuru kafa birliği) teşkilatları şeklinde eklemeler yapılır (Benz; Graml & Weiß, 1998: 791-792).

Ahlaki Değerler ve Savaş Ortamında Ahlaki Değerlerin Değişimi

Bireylerin küçük yaştan itibaren arzulan ahlaki değerler çerçevesinde yetiştirilmeleri esastır. Çocuklar; inanç, duygu ve tercihlerinin yardımı ile toplumdaki etik kurallara uyarlar. Çocuklara yaşanan toplum içerisinde onurlu olmanın erdemleri öğretilirken, yine aynı toplumda bu erdemlerin yerine getirilmemesinin sonucunda toplum dışı kalılabileceği öğretilir. Ahlaki değerler dini buyrukların desteği ile daha da güçlenir ve toplumsal yaşama yön verir. Ahlaki davranışlar toplumlara göre de farklılık gösterebilir. Ahlak kavramları her ne kadar geçmişten günümüze ve toplumdan topluma değişse bile günümüz dünyasında yine de her toplumun ortak kabul edeceği evrensel değerler mevcuttur. İnsan hakları adı altında, insan onuru ve insan onuruna yaraşan bir hayat sürülmesi, insanın özgür ve başkaları ile eşit olması evrensel değerlerin temelini oluşturmaktadır. Püsküllüoğlu (1997: 791) insan onurunu “kişinin kendi varlığına, kendi kişiliğine karşı beslediği saygı, insanı insan yapan iç değer” olarak tanımlanır.

Savaş sürecinde karşılaşılan yıkıcı olaylar genelde kişinin ruhsal, fiziksel yapısı ile sosyal yaşantısında değişimlere neden olur. Bireyin zihinsel algısında ve duygu dünyasında yaşanan değişim daha önceden sahip olduğu değer yargılarının da değişimine yansır. Bu değer yargılarının değişmesi, bireyin karşılaşılabileceği bir hastalığın yanı sıra fiziksel yaşamı sürdürebilmesi için gereken gıda maddelerinin ve günlük temel ihtiyaçların elde edilememesi sonucunda da gerçekleşir. Hırsızlık, gasp, yağma, sadakatsizlik ve evlilik birliğinin korunması ve devamının sağlanması amacına ters düşen davranışlar, kibir ve adam öldürme gibi normal zamanlarda toplum tarafından benimsenmeyen davranışlar gıdanın kıt olduğu zamanlarda adeta sıradanlaşarak bireyleri yozlaştırır. Bu bağlamda Amerikalı psikolog Abraham Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisine değinmek gerekir. Maslow’un belirlediği (Akt., Marshall, 2020) ihtiyaçlar hiyerarşisindeki en temel yapıda insan arzularının doğuştan geldiği ve insanın ilk olarak yemek, uyku ve barınma gibi temel psikolojik ihtiyaçlara gereksinim duyduğu belirtilir. Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisini destekleyen Alman şair, tiyatro yazarı ve yönetmen Berthold Brecht ise “Üç Kuruşluk Opera” (Brecht, 1986) adlı eserinde “İnsanın ahlaklı olabilmesi için önce karnının doyması gerekir” demiştir. Maslow ve Brecht, bireyin temel yaşam ihtiyacı ile ahlak düşüncesi arasındaki ilişkiyi özellikle fiziki gereksinimlerin tamamlanması açısından değerlendirmişlerdir. Maslow’un insan arzuları adı altında belirttiği yemek, barınma ve uyku gibi temel ihtiyaçlar karşılanırsa dahi savaş ortamlarında bunların dışında da ahlaki çöküşler yaşanabilir.

Aşağıda ara başlıklarla verilecek olan ahlaki çöküşler eser bağlamında ele alınmakta ve eserdeki olay örgüsüne bağlı kalınarak irdelenmektedir.

Evlilikte Ahlaki Değer Sorunu Olarak Sadakat

Farklı erkeklerle günün herhangi bir saatinde evden çıkıp istediği zaman eve dönmekte serbest olan Sibylle, hem kendi hem de annesinin bir takım maddi ihtiyaçlarını karşılayabilmek için eniştesi Vinzent ile gönül ilişkisi kurar. Vinzent eşini baldızı ile aldatarak evliliğine sadakatsizlik gösterir. Vinzent baldızının yoksulluk durumundan faydalanarak onunla beraber olmaktadır. Bu ilişkinin karşılığında baldızına sigara, içki, birtakım gıda maddeleri ve mandırada rahat konaklama imkânı sağlar. Luisa bu ilişkinin farkındadır. Bir sabah uyandıklarında ablası ile şöyle bir konuşma geçer aralarında:

Sen sadece bir hilekârsın. Annem uyuduğunda burada evin içinde Vinzent ile neler yaptığınızı anlamadım mı zannediyorsun? O senin enişten! [...] Sibylle alaycı bir gülüş ile; sen erkeklerden ne anlarsın ki? Seni kitap kurdu seni der. Zavallı Vinzent mutlu değil görmüyor musun? Yanlış kadının dırdırını çekiyor (Rothmann, 2019: 29).

Sibylle’nin eniştesi ile olan ilişkisini sadece Luisa değil anneleri de bilmektedir. Vinzent’in onlara sigaranın yanı sıra savaş ortamında zor bulunan gıda maddeleri ile yaşamsal destek sağlaması Sibylle’nin Vinzent ile ilişkisine bağlıdır. Yaşanan ilişkiden haberi olan anne, duruma itiraz etmez ve olayı doğal karşılar. Sibylle, sigaraları bitmek üzere olan annesini teselli ederek şöyle der:

Vinzent’in zulasında daha çok sigarası var. [...] Onun stok yaptığını ve elinde ne kadar sigara olduğunu nereden biliyorsun? diye sordu annesi. [...] Merak etme, o bize sigara getirmek zorunda olduğunu ve iki kere ikinin kaç ettiğini bilir. [...] Eğer gerçekten tedarik etmeyi bırakırsa o da benden bir şey alamaz anlıyor musun? Bay saldırı birliği komutanı için dükkân kapalı demektir. Zaten idrar yollarımı üşütmüşüm. Annesi neredeyse bir öksürüğü andıran yüksek sesli bir kahkaha attı (Rothmann, 2019: 32-33).

Vinzent'in eşine sadık kalmadığının ikinci göstergesi eserin ilerleyen bölümünde en küçük baldızı Luisa'ya tecavüz ettiğinde yeniden görülmektedir. Luisa, eniştesinin ahlaksız bir insan olduğunu annesine anlatmak ister. Ancak annesi durumu farklı algılayarak olayın ablası Sybille ve eniştesi arasındaki yasak ilişki olduğunu var sayar:

Ve eğer Billi ile ilgili olan şeyi kastediyorsan: Kız kardeşin yetişkin biri ve her istediğini yapabilir, ki her zaman da yapmıştır. Bu zamanlarda, fazladan ve özel bir istihkak veya güzel bir elbise için bazı şeylere katlanmalısın. [...] Neden bize bu kadar iyi bakıldığını ve çalışmak için ahırlara gitmemiz gerekmediğini düşündün mü hiç? [...] Landfrauenjahr² senesini batı Prusya'daki bir Polonya barınağında değil de burada geçirdiğin için ona teşekkür etmen gerekir. Orda olsaydın çoktan bir Iwan'ın tecavüzüne uğramıştın (Rothmann, 2019: 189-191).

Alıntılar yorumladığında hem Vinzent'in eşine karşı olması gerektiği düşünülen sadakatının hem de Sibylle ve annesinin sadakat kavramına bakış açılarının toplum tarafından kabul gören biçimde olmadığı görülür. Vinzent'in kendisi varsıl, eşinin ailesi yoksuldu. Yukarıda Brecht'in "ahlaklı olabilmek için insanın karnının doyması gerek" sözü tekrarlanacak olursa, Sibylle ile annesinin sigara, içki ve elbise karşılığında öz saygılarını koruyamadıkları, annenin her türlü koruma içgüdüsü ile 12 yaşındaki kızını birtakım kötülüklerden koruyup savunması gerekirken bile elde ettiği ihtiyaçlardan olmamak için hiçbir şey olmamışçasına rahat davrandığı gözlenir. Bu bağlamda Bertrand Russell'in evlilik ve ahlak adlı kitabında ekonomik gücün evlilik yaşamına nasıl etki ettiğine dair bakış açısına değinmek gerekir. Russell'a (2003: 99-100) göre ekonomik dürtünün kendiliğinden işe karışmasının tek eşliliği çökerten ilk şey olması olası görünür. Bu ekonomik dürtü, içgüdü üzerine kurulan ilişkilerin yerine, kölelik ya da satın alma ilişkilerini geçirdiği için, cinsel davranış üzerinde etkinlik kurduğu her yerde, kaçınılmaz olarak yıkıcı olmuştur. İşte Vinzent'in ahlaki çöküntüsü ekonomik gücü sayesinde muhtaç durumdaki akrabasından cinsel çıkar amaçlı faydalanmasıdır. Böylece savaş ortamlarında çoğu ahlaki değer yoksun ve yoksulluğun getirdiği şartlar sonucu çöktüğü ve sıradanlaştığı iddia edilir.

Ahlaki Değer Sorunu Olarak Kibir

Almanya'nın dört bir yanına müttefik birliklerinin ilerlediği ve Alman şehirlerini tek tek kuşatıp ele geçirdiklerine dair haberler her gün daha da fazla yayılır ve savaşın kaybedildiği aşikârdır. Bu sonucun Gudrun tarafından kabul görmesi çok zordur. Gudrun duygu dünyasında gerçek yaşamdan kopuk ve gerçekleri kabul etmek istemeyen biridir. Bu yüzden, savaşın kaybedildiği ve Hitler'in Alman halkını felakete sürüklediği gerçeğini reddetme tavrını veya gerçeklikten kaçışını bir savunma mekanizması olan inkâr etmenin ardına gizler. Savunma mekanizmaları³ insanların yaşadıkları bir takım duygusal olaylar karşısında gelişir. Savunma mekanizmaları, yaşanan duygusal olaylara ve bir şeye karşı isteksiz olma veya bir şeyden korkma gibi durumlarda devreye girmektedir.

Gudrun, savaşı Almanların kazanacağına inanmaya devam eder. Eşi ile alıştıkları yaşam standardını ve toplum içerisindeki sosyal statüyü kaybetmek üzere olduğunu anlar ve içinde bulunduğu durumu inkâr ederek psikolojik açıdan denial⁴ durumunu yaşar. Bir akşam ailesini ziyaret etmek için eşi Vinzent ile beraber mandıraya gelir. Bu ziyaretleri sırasında hamile olduğu müjdesini de verir. Bu görüşme esnasında geçen diyalogda savaşın kaybedileceğine dair yaşanan gerçek şu biçimde inkâr edilmeye çalışılır:

² Tarımda çalışan kadın veya çiftçi karısı (Wahrig, 1992: 812)

1926'dan itibaren BDM (Bund Deutscher Mädel- Alman kız birliği) kurulu ve Alman gençleri Nazi idealistliğine göre şekillendirilir. BDM'nin en önemli görevi, kızlara ev hanımı ve annelik rolleri için ihtiyaç duydukları becerileri öğretmektir. Reichsarbeitsdienst (RAD) ("Reich için çalışma hizmeti"- "tarafımdan çevrilmiştir"), Nazi Almanya'sında bir örgüttü. 1935'ten itibaren 18 ila 25 yaş arasındaki genç erkekler için altı aylık çalışma hizmeti zorunludur. 1 Eylül 1939'dan itibaren de genç kızlar "çalışan hizmeti" olarak annelerin ev işlerindeki yükünü azaltmak veya tarım işlerinde çalışmak amaçlı göreve alınır. Kızların becerileri, sözde "tarımda bir yıl çalışan kadın" (Landfrauenjahr) ile güçlendirilirdi. Kızlar bir yıl boyunca ev işi veya tarımda çalışarak başkalarına yardım etmek zorundadır. Çalıştıkları süre ev hanımlığına veya evlendiklerinde anneliğe hazırlık niteliğindedir (Kirschnick, 2022: 97).

³ Savunma mekanizmaları, kişiyi kaygıdan, suçluluk duygularından, bilinçsiz ruhsal çatışmalardan, bastırılan kabul edilemez bilinçdışı dürtülerinden ve egonun karşı karşıya gelebileceği diğer tehditlerden koruyan ve genellikle yine bilinçsiz otomatik savunma tepkileridir. [...] İlk kez Freud tarafından ortaya konan, ancak küçük kızı Anna Freud tarafından incelenen savunma mekanizmaları kişi açısından sağlıklı bir uyum sağlama tepkisi olabileceği gibi, aşırıya varılması halinde patolojik de olabilir (Budak, 2009: 632).

⁴ Kaygı yaratan, acı verici düşüncelerin, duyguların, dürtülerin, çatışmaların, olayların veya gerçekliklerin yok sayılmasıyla tanımlanan bilinçsiz bir savunma mekanizması. Bu mekanizma örneğin kişinin içindeki düşmanlık veya eşcinsellik eğilimlerini, kendindeki veya çocuklarındaki fiziksel-ruhsal kusurları, ölümcül bir hastalığın varlığını algılayamama gibi şekillerde kendini gösterir (Budak, 2009: 382).

Oğlumuzun vaftiz babasının kim olacağını söylesene dedi Gudrun eşine. [...] Bunu biraz beklememiz gerek dedi Vinzent. [...] Beş ay sonra ne olacağını kim bilebilir. [...] Ne olacakmış ki, dedi Gudrun. [...] Nihai zaferden sonra Kiel'e geri döner ve gereken merasimi yaparız. [...] Neyden sonra? diye mırıldandı Billie. Hayal görüyorsun galiba? [...] Tommy'ler (İngiliz askerleri) hava savunmamızla ilgili çoktan dalga geçmeye ve güpegündüz bizleri bombalamaya devam ediyorlar. [...] Ve dönmek istediğin Kiel şehri sizin önderiniz sayesinde bir avuç molozdan başka bir şey değil artık. [...] Acaba kız kardeşim biraz ukala mıdır ne? diye sordu Gudrun. [...] Gözlerini Gudrun'dan ayırmayan Billie "Üvey ablam"! diye söze daldı. Demek ki aynı zamanda sağırsın da. Herkesin burada bir radyosu var. Amerikalıların yakında Ren nehrini geçeceğini ve Rusların da Berlin önüne kadar geldiğini herkes biliyor. Mucize silah varlığı da saçmalık zaten. Şimdiden sonra savaş alanına gitmesi gereken her asker bir hiç ve yine bir hiç uğruna ölecek ve senin Hitler'ini ve onun ayak takımını ne kadar çabuk cehenneme kadar kovalarlarsa bizim için o kadar iyidir. [...] Evet, neden sürekli bizim Hitler'imiz? dedi Gudrun. O aynı zamanda senin de önderin, ona çok şey borçlusun. Ritmik jimnastiği düşünsene. [...] Ya öyle mi? [...] Peki benim önderim beni nerelere sürükledi acaba? O ve onun bitmek bilmeyen savaşı olmasaydı şimdi okulum kapanmaz ve ben çoktan liseyi bitirmiş ve Berlin hatta Münih'te üniversitede olurdu (Rothmann, 2019: 73-75).

Gudrun, gerçekleri görmemekle beraber Alman ulusunun dışındaki ulusları da kibirli bir biçimde aşağılamaktadır. Mantıklı düşünemeyip olayları tüm çıplaklığı ile görmek istemez. Savaşın hala kazanılabileceğini vurgular. Bir akşamüstü Kiel'den dönen üvey baba, Luisa'nın okuması için yine çeşit çeşit kitap getirmiştir. Kitapların arasında İngilizce olanları da vardır. Gudrun kitapları karıştırınca;

Ama bu İngilizce mi? diye hayal kırıklığına uğramışçasına bunu okuyamam ki dedi. Babası omuzlarını silkerek "okuyamaz mısın"? dedi. O zaman öğrenirsin. Eğer şu anki durumu değerlendirecek olursam yakında ihtiyaç duyacaksınız. [...] Hayır! Hayır! dedi Gudrun. [...] İngilizcenin varlığı hatta İngiliz dili ve edebiyatı belki de gençlerin manevi dünyasını zenginleştirmek açısından fayda sağlasa bile şunu söylemeliyim ki, biz bu bölgede her zaman Almanca konuşacağız. [...] Ordumuzun düşmanı hala yenecek gücü olduğu ile ilgi kesin bilgilerim var. Üvey babası kocanın her dediğine inanmamalısın dedi (Rothmann, 2019: 109-110).

Burada yorum bilimsel açıdan şu sonuca varılır: Babanın ifade etmek istediği şey, savaşın artık kaybedilmiş olduğu ve özellikle kendi bölgelerinde İngiliz askerlerinin hakimiyeti ele geçirdiğidir. Bu gerçeği kabullenmek istemeyen Gudrun kendileri açısından bir çıkış yolunun hala var olduğunu ifade edip Alman kibrini sürdürmeye çalışır.

Ahlaki Değer Sorunu Olarak Merhamet ve Hoşgörü Yoksunluğu

Savaşın giderek şiddetlendiği 1941-42 yıllarında artık Yahudiler gettolara sıkıştırılmış, sorgusuz ve sualsiz evlerinden ve sevdiklerinden kopararak kara trenlerle toplama kamplarına götürülürler. Toplama kampına götürülmek onlar için zaten ölüme mahkûm olmaktır. Bu yüzden üstlerinde basit kıyafetleri hariç yanlarına herhangi bir maddi/ manevi nesne almaları yasaktır. Hoşgörüden yoksun olan Alman askerleri Yahudileri toplama kamplarına göndermeden önce adeta çapulculuk yaparak deyim yerindeyse onların bedenlerini de yağmalarlar. Alman askerleri Yahudi kadınların saçlarını kesmekte, kadın erkek ayrımı yapmadan ağızlarındaki altın dişleri sökmektedirler. Saçlar, peruk yapımı ve denizaltı gövdelerinin yalıtımını sağlamak adına ham madde elde etmek amacıyla kesilmektedir. Bu işlerin yürütülmesi, yani insanların üzerlerindeki giysiler ve ayakkabılar, altın dişler, denizaltı gövdelerinin yalıtımı için ihtiyaç duyulan kadın saçlarının ölüm merkezleri denen toplama kamplarında insanlardan zorla elde edilmesi, tasnif edilmesi ve Alman yetkililerine ulaştırılması işinde binlerce Yahudi işçi kullanılmaktadır (Bresheeth, Hood ve Jansz 1997: 112).

Saçın kesilmesinin bir diğer nedeni Yahudileri küçük düşürüp kişiliksizleştirmeye çalışılmasıdır. Çünkü saç ve sakalın istem dışı kesilmesi çoğu toplumda insanları aşağılamak ile eşdeğerdir ve saçın birçok kültürde farklı anlamı vardır. [...] Hindistan'daki Sih dini mensupları saçı yaşamsal güç sembolü sayarken, İbrani efsanevi kahraman Samson'un doğüstü güçleri saçlarından gelmektedir. [...] İbraniler için saçın veya sakalın istem dışı kesilmesi bir çeşit işkence olup, isteğin azalması veya hadım edilme gibi bir anlam taşımaktadır (Gardin ve Olorenshaw 2014: 517). Schoenberner (1998) ise Auschwitz müzesinin içinde savaştan geriye kalan şeylerin depolarda istiflendiğini, depoların tavanına kadar çamaşır, ayakkabı, tren vagonu dolusu kadın saç, diş fırçası, gözlük, diş protezi ve valizler ile dolu olduğunu vurgular.

Luisa'nın Ole adlı sınıf arkadaşı Kluvensiek bölgesinde ikamet eder. Doğum gününü kutlamak için onun evine gidince Ole'nin annesi ile tanışır. Ole'nin annesi peruk yapan bir kadındır:

O bir peruk yapımcısıydı ve evde çalışıyordu. Atölyesinin cam kapısından, içlerinden tutam tutam saçların sarktığı karton kutularla dolu bir raf görülebiliyordu. Uzun bir masanın üzerinde, narin tül kaplamaları ve olası tüm renklerde saç tutamları az çok hazırlanmış farklı boyutta bir dizi model başlığı duruyordu (Rothmann, 2019: 93-94).

Peruk yapımcısı kadının sürekli yeni peruklar yapması şu açıdan düşünceye sevk eder. Acaba bu peruklar için gereken saçlar nereden temin edilmektedir? Eserde peruk yapımı için gerekli olan saçların nereden geldiği belli değildir. Ancak açıkça belirtilmemiş olmasa bile yine hermenötik açıdan değerlendirildiğinde saçların toplama kampına götürülen ve infaz edilecek kadınlardan temin edildiği sonucuna varılır. Almanların savaş esnasında yaşadıkları bir diğer ahlaki çöküş merhametsiz ve hoşgörüsüz olmalarıdır. Yahudilerin altın dişlerinden, saçlarından ve hatta bedenlerinden farklı amaçlar adı altında faydalanmaları yani onlara ait her türlü bedensel nesnelere el koymaları ne denli merhametsiz olduklarını bir kez daha gözler önüne serer.

Savaş ortamlarında yukarıda belirtilen ahlaki değerlerin konjonktürel gerekçeden ötürü değişim gösterdiği vurgulandıktan sonra bu tür ahlaki değer sorunları içerisinde belki de en travmatik olanı savaş tecavüzleri olacaktır. Günümüz insan hakları ve uluslararası anlaşmalara göre artık bir savaş suçu sayılan savaş tecavüzü İkinci Dünya Savaşı'nda adeta savaş silahı olarak uygulanır. Savaş esnasında tecavüz eyleminin gerçekleştirilmesi ile stratejik hedeflere ulaşmak, bireylere korku salmak, salınan korku ile onları yerinden ve yurdundan etmek temel amaçlardan biridir.

Ahlaki Değer Sorunu Olarak Tecavüz

Ataerkil toplumların yarattığı cinsiyet eşitsizliği, kadını söz sahibi olmaktan çıkarmıştır. Feodal toplumlarda kadınların eğitimden politikaya, hukuktan iş hayatına kadar etkin olmaları neredeyse hiç denecek kadar azdı. Erkeklerin yetiştirilme ve hayat tarzında kadınlardan sosyal ve fiziksel açıdan daha üstün oldukları anlayışı ile yetiştirilmeleri, onların kadınlar üzerinde tasarruf sağlamalarını daha da kolaylaştırır. Erkeklerin kadınlar üzerinde kurmuş oldukları bu hâkimiyet en geniş topluluktan en küçük olana kadar yer edinir. Erkeklerin daha üstün olduklarına inanmak ve ona göre davranmak ise bazı toplumların kadınları tarafından da benimsenmiştir. Bu bağlamda erkeklerin fiziksel güçlerini kadınlara karşı olumsuz yönde kullanmaları da kaçınılmaz bir hal alır. Gruen'e (2015: 119) göre erkek mitinin kadın tarafından benimsenmesi bir kendine ihanet edimidir. Erkeğin üstünlüğüne inanmak, kendine değer verme duygusunun temeli olan anneye özgü ihtimamı reddeder. Kişilerin içinde yaşadığı kültür ve kültürün ortaya çıkardığı değerler kişiyi olduğundan farklı gösterir. Eğer erkekler olduğundan farklı gösterilirse erkeklige yüklenen anlam abartılır ve yükseltilir. Kadın artık bakıma muhtaç ve edilgen konuma düşer. Yönetim artık erkektedir. Etken, koruyan, fiziksel güç kullanabilen kişi erkektir. Toplumda erkek yüceltildikçe şişirilmiş benliğe sahip olur.

Bazı erkekler, kadınlara uygulanan şiddetin sonucunda onların hem bedensel hem de ruhsal bir travma ile yaşamak zorunda kalacaklarını düşünmeden hareket ederler. Bu tür bedensel ve ruhsal travmaların en büyüğü şüphesiz tecavüz olgusudur. Püsküllüoğlu (1997: 510) tecavüz kavramını "başkasının namusuna saldırma veya bir kimsenin başkalarının dokunulmaması, saygı gösterilmesi gereken iffetine cinsel zevki için el uzatma" ; Brownmiller (1984: 18) ise "bir kadının belirli bir erkekle cinsel ilişki kurmak istememesine rağmen erkeğin onun istemine karşı davranışta bulunması" anlamında aktarırlar.

Eski çağlarda yasal haklardan mahrum kadınlar bir birey veya kişilik olma açısından değersiz görülerek, erkeklerin yaptıkları suça ortak edilir. Brownmiller (1984) suçu olmayan kadının ortak suça itilmesini Hammurabi yasalarında örneklendirir. Tecavüz olgusuna dair yasada evli bir kadına karşı işlenen tecavüz suçunda verilecek cezanın tecavüze uğrayan kadın ile saldırgan arasında eşit paylaşılacağı ve olayın nasıl geliştiğine bakılmaksızın işlenen suçun zina sayılacağı ifade edilir. Yani asıl mağdur kadın iken yine de cezanın yarısını çekmek zorundadır. Medeniyetler tarihinde daha da gerilere gidildiğinde tecavüz olgusu ile sanki doğal bir davranışmış gibi karşılaşılır.

Özgür bir yaşamın yanı sıra bireyin istediği kişi ile evlenmesi ve düşüncelerini yine özgürce ifade edebilmesi gibi insan haklarından söz etmek antik dönemde pek de olası değildi. Köle- efendi veya zengin fakir yaşantısının ağırlıklı olduğu antik dönemde tecavüz eylemi bazen meşru hak kabul edilirdi. Örneğin evin efendisinin kölesine tecavüz etmesi en doğal olaylardan biriydi. Ancak başkasının kölesine tecavüz etmek hak

ihlali sayılıp dönemin hukukuna göre cezalandırılırdı (Dolbhofer, 1994). Antik dönemden günümüze kadar tecavüz olgusunun içeriği değişmiş ama savaşlarda kadınlara tecavüz edilmesi önlenememiştir. Semavi dinlerin kutsal kitaplarındaki kural ve emirlerde de “komşunun karısına göz koymamalısın” şeklindeki ifade “tecavüz etmemelisin” dese dahi zina anlamındaki cinsel ilişkinin yapılmamasına dair bir yasak getirmiştir. Haçlı seferleri gibi kutsal bir savaş yaptıklarını savunan şövalye veya hacılar, devrim savaşını savunan isyancılar, kendi egemenlik haklarını kazanmak isteyen ve bağımsızlık savaşı veren milletlerin mücadelelerinde bile savunmasız kadınlara tecavüz her daim gerçekleşmiştir.

Yine Doblhofer (1994) kadınların savaş sonrası ganimeti adı altında yabancı askerler tarafından elde edilip tecavüze uğramalarını savaş tarihi kadar eski bir davranış olarak belirtir. Galip gelenler tecavüz eylemini bir cezalandırma aracı olarak kullanır, mağlup olanın sosyal statüsü elde edilir ve onun kadını veya kadınlarına sahip olunarak aşağılanması sağlanırdı.

Askerlerin savaş ortamında tecavüz etmesi fiziki açıdan güçlü ve çok genç olmalarına, bazılarının buldukları savaş veya işgal bölgelerinde cinsel ihtiyaçlarını karşılamak istemelerine bağlıdır. Ne zaman ve nasıl öleceğini bilmediği için bedensel hazzını ilk fırsatta karşılaştığı bir kadın üzerinde gidermek ister. Bir başka amaç ise asker arkadaşları arasında toplamda kaç kadına sahip olduğunu övünerek anlatma isteğidir. Dolayısıyla bir anlamda macera yaşamayı umut eden düşman askerleri tecavüze uğrayanların bedensel ve ruhsal yapılarına nasıl zarar verdiklerini umursamadan bu tür eylemlerini sürdürürler.

Askerlerin tecavüz eylemlerinin bazen etnik bir temizlik yapma, bazen karşı tarafın dini veya politik düşüncelerini barındıran kültürlerini yok etme, kitlesel tecavüzlerin kadın veya kızların yaşlarına, dış görünümüne, hamile, hasta veya yeni doğum yapıp yapmadıklarına bakılmaksızın çoğunlukla da aile bireylerinin gözleri önünde gerçekleştiğini bilen Adolf Hitler, savaşın bitmesine çok az bir süre kalan 15 Nisan 1945’ te askerlerine şu emri verir: “Ezeli düşmanımız olan Yahudi – Bolşevikler kitlesel olarak son kez bize saldırmaktadır. Amaçları Almanya’yı ezip geçmek ve halkımızın soyunu kurutmaktır. [...] Siz doğudaki askerler Alman kadınının, kızlarının ve çocuklarının karşı karşıya kaldığı tehdidi çok iyi bilirsiniz. Yaşlı erkekler ile çocuklar öldürdüklerinde kadın ve kızlar kışla fahişesi olacak ve aşağılanacaktır. [...] Saflarınızı koruyun ve düşmana geçit vermeyin” (Beck, 1988: 35-48).

Adolf Hitler askerlerine her ne kadar da “saflarınızı koruyun ve düşmana geçit vermeyin” emrini vermiş olsa da Rus askerlerinin saldırılarına daha fazla dayanamayan Alman askerleri geri çekilmek zorunda kalır. Sivilleri koruyamayan askerler kadınların tecavüze uğramalarını da engelleyemez. Rus ve müttefik kuvvetlerine bağlı askerler tecavüz eylemlerini en acımasız biçimde gerçekleştirmeye başlar. Alman kadınlarına tecavüz eylemini en çok gerçekleştirenler ise Rus Kızıl Ordu askerleri olur. Tecavüzler tek tek değil kitlesel olarak gerçekleşir. Onlarca asker tek bir kadına günlerce hatta aylarca tecavüz eder. 1944’ün sonu ve 1945’in başlarında yanlış anlaşılmalara fırsat vermeyen, herhangi bir itiraz kabul etmeyen ve Rus askerleri tarafından “Frau, komm!” yani "Kadın, gel!" emri, askerler tarafından arzulanan Alman kızları veya kadınları için tecavüze uğranılacağına göstergesidir. [...] Bu emir, tek bir askerın tecavüzü veya tek bir defaya mahsus bir tecavüzün gerçekleşeceği anlamına gelmez. Bu ifadenin açılımı birden fazla asker ve birden çok tecavüz girişimi anlamındadır. Yani aynı kadına aynı gün içerisinde onlarca farklı asker sırayla tecavüz edecek demektir (Münch, 2009: 11).

1 Mayıs 1945’te Amerikalılar München’i, 2 Mayıs’ta Ruslar Berlin’i ve 3 Mayıs’ta İngilizler Hamburg’u neredeyse hiçbir direniş ile karşılaşmadan ele geçirirler. Müttefik kuvvetleri Almanya’nın dört bir yanından ülkenin içlerine doğru hareket etmeye devam eder. Nihayet 8 Mayıs 1945 saat 23.01’de İkinci Dünya Savaşı sona erer. [...] Almanlar koşulsuz teslim olurlar. Berlin Karlshorst’da bulunan Sovyetlerin merkez karargâhında Orgeneral Alfred Jodl, Koramiral Hans Georg von Friedeburg ve General Wilhelm Keitel Nazi Alman askeri kuvvetlerinin koşulsuz teslim olduklarına dair anlaşmayı imzalarlar. [...] Almanya’nın işgal statüsü (“Besatzungsstatus”) 6-8 Nisan 1949 yılında Batı müttefik güçlerinin dışişleri bakanları tarafından Washington’da yapılan konferans sonrası başlamış olur. Konferansa Amerika’dan Dean Gooderham Acheson, İngiltere’den Ernest Bevin ve Fransa’dan Robert Schumann katılır. [...] Alman devlet organlarına kısıtlı da olsa belirli haklar verilmesine karşın bunların kontrol yetkisi müttefik kuvvetlerinin elindedir (Harenberg, 1983: 927-951).

Bu bağlamda savaş sonrası Almanya’daki Alman kolluk kuvvetlerinin yetkileri de hiç denecek kadar azdır. Örneğin Alman polisinin, bir tecavüz vakasını soruşturması ve faileri yargılaması neredeyse imkânsızdır. Müttefik kuvvetleri işgalinin ilk yıllarında Alman polis memuru Amerikan askerlerinin gerçekleştirdiği toplu

tecavüz eylemlerine şahit olsa bile, yasal olarak hiçbir şey yapamaz. Müttefik askerlerini tutuklamak şöyle dursun, müdahale bile edemez çünkü Alman halkı ile ilgili işlenen her tür suç soruşturma yetkisi ilgili müttefik askerlerinin sorumluluğundadır. Müttefik askerlerinin sivil halka karşı yaptığı her tür haksızlığı başka sivillerin engellemesi veya müdahale etmesi bile yasaktır. Saldırıya uğrayan Alman sivil halk kaderi ile baş başadır. [...] Bundan ötürü de Alman sivillerine karşı suç işleyen failer Alman mahkemesinin önüne çıkarılamazlar. Bu gibi durumlarda da ilgili askeri mahkemeler sorumludur. Federal Almanya Cumhuriyeti'nin her anlamdaki işgal statüsü 5.5. 1955 tarihinde Paris Anlaşması'nın⁵ tamamen yürürlüğe girmesiyle sona erer (Gebhardt, 2015: 26).

Böylelikle 8 Nisan 1949'da başlayan ve gerçek anlamda 5.5.1955 yılında sona eren Alman işgal statüsü, Almanların birçok anlamda hürriyetini kısıtlar, uğradıkları haksızlıkları dile getirebilecek merci bulunmasını engeller ve tecavüze uğrayan kadınların şikâyet etme imkânlarını ellerinden alır. Müttefik askerlerinin Alman kadınlarına (bazen de erkeklerle) tecavüz eylemleri 1955 yılına kadar da devam eder.

Gayri resmi rakamlara göre hem savaş esnasında hem de savaş sonrası dönemde toplamda iki milyon kadın tecavüz mağdurudur (Münch, 2009). Savaş sonrası yani 1945' ten sonraki sözde barış döneminde en az 860.000 kadının 190.000'i (ve epeyce erkek) ABD, İngiliz, Belçika veya Fransız askerleri tarafından tecavüze uğrar (Gebhardt, 2015).

Zamansal açıdan her ne kadar geç de olsa artık savaş ortamlarında tecavüz eylemleri savaş suçu sayılmaktadır. Bu bağlamda 17 Temmuz 1998'de Birleşmiş Milletlerin Üye devletleri Roma'da "Uluslararası Daimî Ceza Mahkemesi"ni oluşturmaya karar verirler. İlgili tüzük 1 Temmuz 2002'de yürürlüğe girer. Bu tüzüğün birkaç maddesi, gelecekte cinsel suçların bu mahkemede yargılanıp yargılanamayacağını gösterir. Tecavüz, cinsel kölelik, zorla fuhuş, zorla hamile bırakma veya zorla kısırlaştırma dâhil olmak üzere "cinsel bütünlüğe karşı suçlar" olarak adlandırılan suçlar, sistematik nitelikleri kanıtlanabilirse "insanlığa karşı suçlar" olarak kabul edilir (Beck, 2004).

Tecavüz olgusu hem genel anlamıyla hem de İkinci Dünya Savaşı bağlamında Avrupa ve Almanya açısından kısaca değerlendirilmeye çalışıldıktan sonra esere geri dönüş sağlanarak eser kahramanının tecavüz endişesi ve tecavüze uğraması eserden alıntılar ile şu şekilde ele alınmaktadır:

Luisa, mütemadiyen tecavüze uğramanın yaratacağı olumsuzlukları merak eder ve tecavüzün nasıl bir şey olduğunu öğrenmeye çalışır. Mandıraya yerleşmiş her yabancı mülteci kadına tecavüze uğrayıp uğramadıklarını sorar. Bir gece aynı odada yattığı kız kardeşini uyandırır ve ona şu soruyu yöneltir:

Tecavüze uğramak nasıl bir şey acaba? Tam olarak ne yapıyorlar? Çok acıyor mu? Kız kardeşi onu uzun süre şaşkınlıkla izledi. [...] Böyle bir şeyi benim bileceğim kanısına nasıl vardın? [...] Silezya'lı kadın ağız kenarını çentikleyip yırtarsan askerler seni frengi zanneder dediğinde ciddi miydi? O zaman sana bulaşmaz ve seni rahat bırakırlar mı? Billie güldü: Bu konuda kendi kendime hayal kurmazdım. Bu herifler kadın etine o kadar meraklılar ki, hasta olup olmaman fark etmez. [...] Muhtemelen acı veriyordur. Hem de çok acı veriyordur. Ama bağırma ve fazla kıpraşıp kaskatı kesilme, aksi halde tüm kemiklerin kırılır. En azından böyle olduğunu duymuştum. En iyisi başını yana çevir, gözlerini kapa ve hayatta her şeyin geçtiği gibi bunun da geçeceğini düşün (Rothmann, 2019: 42-43).

⁵ 26 Mayıs 1952'de Almanya'nın Bonn şehrinde Batı Müttefik güçlerinin dışişleri bakanları olan Amerika'dan Dean Gooderham Acheson, İngiltere'den Robert Anthony Eden ve Fransa'dan Robert Schumann ile Almanya başbakanı/şansölye Konrad Adenauer arasında "Federal Almanya Cumhuriyeti ile üç batılı güç arasındaki ilişkilere dair antlaşma" adı ile Paris antlaşmasının temeli sayılan "Almanya antlaşması" (Deutschlandvertrag) imzalanır. Bu antlaşma sayesinde savaşın sonlanmasının ardından yedi yıl sonra genç Batı Almanya Devleti diğer batılı muzaffer güçler tarafından tanınmış olur. Almanya antlaşması kısıtlı da olsa muzaffer güçlerin işgal statüsünü sona erdirir, Federal Almanya kısıtlı bağımsızlık kazanır ve askeri, ticari ve vergi toplama alanlarında yine kısıtlı biçimde güçlenir. Ancak bu antlaşmanın 5. maddesine (Müttefiklerin mahfuz hakları) göre üç Batılı gücün askeri komutanları, güvenliklerini korumak için harici veya dâhili acil bir durumunda Federal Almanya Cumhuriyeti'ndeki hükümet gücünü devralma hakkına sahip olma yetkisini sürdürür. 27 Mayıs 1952'de ise Paris'te Avrupa Savunma Birliği Antlaşması (Europäische Verteidigungsgemeinschaft- EVG) ya da diğer bir adı "Paris Antlaşması" ile Avrupa bütünlüğüne taraf olan Fransa, İtalya, Belçika, Hollanda, Luxemburg ve Federal Almanya tarafından imzalanan, ama Fransızlar tarafından 23.10.1954 tarihli "Fransa ulusal toplantısına" kadar onaylanmayan antlaşma imzalanır. Antlaşma Fransız parlamentosundan onay almayı başaramadığından İtalya'da meclise hiç sunulmaz (Harenberg, 1983: 963). 23.10.1954'te nihai olarak onaylanan bu antlaşmanın gerçek anlamda işlevselliği ve kısıtlı olan Alman bağımsızlığının tam bağımsızlık olarak yürürlüğe girmesi 5.5.1955 tarihini bulur.

Tecavüzün ve tecavüze uğramanın ne olduğunu sürekli merak eden ve savaş ortamında duyduğu korkunç tecavüz vakalarından olabildiğince uzak durmak için çaba sarf eden Luisa yine de çok küçük yaşına rağmen tecavüze uğramaktan kurtulamaz. Üstelik tecavüz eden kişi de sözde en güvenilir akrabaları olan ablasının eşi yani eniştesi Vinzent'dir. Luisa'ya tecavüz edilmesi Vinzent'in üst düzey Alman subaylar için düzenlediği bir akşam yemeği için verilen davette gerçekleşir. Luisa ve ailesi de bu yemeğe davetlidir. Lüks villada eğlenirken Luisa'nın baş ağrısı tutar. Vinzent ona yardım etme bahanesi ile Luisa'yı villanın neredeyse ses geçirmez ve gözlerden uzak sığınacağına götürür. Luisa, amacı belli olan Vinzent'e karşı her ne kadar da fiziki ve sözel direnç sağlamaya çalışsa bile tecavüze uğramayı engelleyemez.

Pekiye değilim, bütün gün başım ağrıdı ve kendimi çok yorgun hissediyorum, nedenini bilmiyorum. [...] Sığınakta her türlü hapın stoklandığı bir eczane var dedi Vinzent ve onu merdivenlere doğru yürümeye zorladı. [...] Ağır kapı kapanır kapanmaz, Vinzent onu çuvalların üzerine kaldırdı. Onu tekrar tekrar öpmek istedi. [...] Kes şunu! Çekip git üstümden! Luisa Vinzent'in saçlarını tutup onun başını geriye doğru çekti. Karına söyleyeceğim seni. [...] Vinzent onun üzerine uzanmaya çalıştı ve onu öptü. [...] Bana tecavüz mü etmek istiyorsun? [...] Luisa Vinzent'in elini dizinde, sonra da baldırlarının arasında hissetti. [...] Çuvallardan aşağıya kayıp eniştesinin dizleri arasına girince ağlamaklıydı. [...] Sonra göz kapaklarını kapattı ve derisinin altındaki yangına daha fazla karşı koyamayıp direnmedi. Her şey çok çabuk oldu, Vinzent dışlerini gıcırdattı ve duvara doğru yere çöktü (Rothmann, 2019: 177-185).

Eserin belki de şaşırtı anlatımı bu bölümdür. Okur, tecavüz olgusunun müttefik askerleri tarafından gerçekleştirileceğini beklerken söz konusu tecavüz Luisa'nın kendi akrabası ve soydaşı Vinzent tarafından gerçekleşir. Bu durum asıl düşmanın dışarıda değil de içeride olduğunu gösterir. Tecavüz eyleminden sonra sanki hiçbir şey olmamış gibi eğlenceye katılmaya devam edilir. Luisa tecavüze uğradığını ve failin eniştesi olduğunu annesine açıklamak ister, ancak annesi durumu doğru dürüst dinlemeden yorum yapar:

Vincent'in bir pislik olduğunu biliyorsun, değil mi? [...] Efendim? Neyin var senin böyle? Biraz canlansana ne öyle süpürge yutmuş gibi duruyorsun? [...] Yargılarınla durumu kendin için kolay hale getirme. Vincent onurlu bir adamdır (Rothmann, 2019: 189-190).

Luisa tecavüze uğradığını annesine söyleyemez. Söylemiş olsaydı bile, annesinin, Vinzent'in sağlamış olduğu imtiyazlardan olmamak için bu duruma bile farklı bir tepki vermeyeceği aşikârdır.

Savaş ortamında tecavüz olaylarının önlenemediği daha önceden de belirtilmişti. Yazar, bu bilinçle eserinin içine neredeyse İkinci Dünya Savaşı kadar acımasız, şiddet dolu, yüz binlerce insanın yaşamını yitirdiği ve sayısız tecavüzlerin gerçekleştiği Otuz Yıl⁶ (1618-1648) savaşından bir tecavüz kesitini Bredelin Merxheim adlı kurgusal bir karakter aracılığı ile aktarır. Otuz Yıl savaşları süre açısından Alman topraklarında en uzun zaman dilimini kapsayan ve Avrupa Devletlerinin çoğunun katılımı ile ilk Avrupa Savaşları adı ile de anılmaktadır.

⁶ 23 Mayıs 1618 sabahı, giderek artan bir kalabalık Prag'ın merkezinden; mülklerin temsilcilerinin toplandığı Karolinum'dan Hradschin'e yani imparatorun idarecilerinin ikamet ettiği kaleye doğru yürür. Söz konusu kalabalık İmparatorluk yetkilileriyle yüzleşecek ve Bohem soylularının malikâne toplantısını neden ikinci kez yasakladıklarını soracaktır. [...] Kalabalık arasında yayılan söylentiler imparatorluk idarecilerinin yetkilerini aşan karar ve kanunlar aldıklarını ve böylelikle Habsburg hanedanının elini daha da güçlendirmek için çaba sarfettiklerini iddia eder. [...] Kalabalığın başında, o zamana kadar Habsburg imparatorluk ailesine karşı daha ihtiyatlı bir politika izleyen ve bir Lutheryancı olan Bohem soylularının lideri Joachim Andreas von Schlick ve uzun zamandır Kalvinist olan Heinrich Matthias von Thurn vardır. Thurn, imparatorluk yetkililerine karşı Bohemya soylularının haklarını savunmaktadır. Her iki Protestan mezhebin, yani Lutheryancılar ve Kalvinistler imparatorluğa karşı farklı tutumları ile kendi adlarına Bohemya'da farklı rolleri vardır. Ancak şimdi ikisi bir olup kendilerine karşı yapılan haksızlığa karşı gelmektedir. [...] 23 Mayıs sabahı alevlenen çatışma, mevki, kuruluş ve zümrelerin haklarıyla ilgiliydi. Anlaşmaların farklı yorumlarıyla ilgili bir anayasal çatışmaydı. Ancak aynı zamanda Bohemya'da dinin özgürce uygulanmasıyla, yani insanların kendi fikirlerine göre kendi ruhsal kurtuluşlarına bakma hakkıyla da ilgiliydi. Bohemya'nın özgürlük ve güvenliğinin koruyucusu olarak anılan mülklerin tufta bulunduğu belge, İmparator II. Rudolf'un Temmuz 1609'daki izin mektubudur. Mektupta anılan Protestanlar, Katoliklerle eşit tutulmakta, Protestan kiliselerinin örgütsel bağımsızlığına izin verilmekte, okul binalarını engelsiz bir şekilde inşa edebilmekteydiler. [...] Kalabalığın daha da fazla infial yaratmasını İmparatorun Prag'daki idarecilerinden biri olan Jaroslav von Martinitz sağlar. Katolik itirafına ve cemaatine gitmeyen mülkünün tebaasından 50 taler para cezası ödemek zorunda olduğuna dair kendisi tarafından çıkarılan kararname, açıkça Protestanlara yöneliktir ve mektupta her vatandaşa ve çiftçiye garanti edilen din özgürlüğünü ihlal edilir. [...] 23 Mayıs 1618' de ayaklanmış olan kalabalık Protestan mülklerinin temsilcileri kraliyet valileri Jaroslav Borsita Graf von Martinitz ve Wilhelm Slawata von Chlum ve Koschumberg'in yanı sıra sekreter Philipp Fabricius'u öldürmek amacıyla pencereden atarlar. Her üçü de ölmez ağır yaralarla kurtulurlar. Bu eylem ile Otuz Yıl Savaşları başlamış olur (Münkler, 2017: 42-49).

Rothmann eserindeki savaş ortamını “tarih tekerrürden ibarettir” bakış açısı ile alıntulamakta, İkinci Dünya Savaşı’nın tıpkı Otuz Yıl Savaşları gibi Alman halkına büyük bir travma yaşattığını vurgulamaktadır. Kurgusal anlatıcının aktarımında savaşın nerede gerçekleştiği belirtilmez ama savaş dehşeti bir tecavüz sahnesinde örneklendirilir.

Hak ve hukuk adına savaşıklarını ancak ne uğruna kan döktüklerini bilmeyen orduların önünde kimse duramıyor. [...] En sevdiklerini korumaya çalışanlar anında öldürülüyor. [...] Değirmenci, karısının gözleri önünde canından oluyor. Çocukları alevlerin ortasına atılıyor. Elleri bağlı bazı esirler akıbetlerini beklerken korkudan ölüyorlar. [...] Göl kenarına inşa edilen yeni şapeli kutsamak için gelen rahibeyi bir öküz kadar kuvvetli olan biri yakalayıp sunağın üzerine sıkıca bağlıyor ve hacin altında bilinen tüm kutsallıklara rağmen ona etmediği kötülüğü bırakmıyor. Öncelikle öldü sanılsa da yaşamaya devam eden rahibe manastırına geri dönüyor (Rothmann, 2019: 8).

Otuz Yıl savaşlarında kutsal bir mekân olan şapelde bir rahibeye hem de sunağın üzerinde düşman askeri tarafından tecavüz edilmesi, eserin sonlarına doğru rahibe Mathilde’nin de tecavüze uğramış olması ile karşılaştırılır. Yani savaşlardaki tecavüz olayları yer ve mekânın kutsallığına veya tecavüze uğrayan kişinin ruhani bir görevinin olup olmadığına bakılmaksızın gerçekleştiği ve tecavüz olayının ahlak dışı bir olgu olduğu vurgulanır.

Savaş ortamındaki tecavüz olgusu kısaca aktarıldıktan sonra yine savaş ortamında bir başka ahlaki çöküntü olan intihar olgusuna değinmek gerekir. Çaresi olmayan hastalıklarda veya farklı psikolojik sıkıntılarda insanların intihar eylemini seçtikleri bilinmektedir. Savaş ortamlarında ise düşmanın işkence ve tecavüzüne maruz kalacağını bilen bireyler kurtuluş yolu olarak her ne kadar ahlaki bir çöküş olsa bile intihar etmeyi seçebilmektedir.

Ahlaki Değer Sorunu Olarak İntihar

Ölüm olgusu; biyolojik açıdan “canlılarda yeniden başlamamak üzere bütün hayati olayların son bulması, mortalite” ile (Karol, Suludere ve Ayvalı, 2010: 498), sosyolojik açıdan “sadece tıbbi bir sorun değil aynı zamanda bireyin yaşam beklentisi, ölüm nedeni, sosyal durumu, ölüm koşulları ve dini inanç bakımından ciddi sosyal ve kültürel yönlü bir sorun ile (Hartfiel ve Hillmann, 1972: 765), dini açıdan da semavi dinlerin hepsinde insanın bir gün gelip öleceğinin bildirilmesi ile birçok farklı disiplin açısından açıklanabilir. Örneğin Kur’an-ı Kerim’deki Enbiya suresi 21/35’te “Her canlı ölümü tadacaktır. Biz, bir imtihan olarak sizi kötülükle ve iyilikle deneriz. Sonunda Bize döndürülürsünüz” (Dumlu, 2002: 45) ifadesinde aktarıldığı gibi ölüm de yaşam gibi doğal olaylardan biridir.

Ölüm olgusu insan hayatında farklı şekillerde ortaya çıkar. Kimi insan doğal ölüm ile kimi ise zorlamalı ölüm ile yaşamdan ayrılır. Organ yetmezliğinin yol açacağı doğal ölümün yanı sıra intihar eylemi ile gerçekleşen doğal olmayan (zorlamalı) ölümün farklı sebepleri vardır. Durkheim (Akt., Marshall, 2020) intihar etme eğilimini bireyin toplumla ilişkisinin niteliğine bağlar. Bireysel bir eylem olarak intihar, toplumsal dayanışmanın başarılı olamadığına işaret ettiğinden, toplumsal bağların etkisizliğinin de bir göstergesidir (s. 347-348).

Yine Durkheim bir bireyin kendini yok etmesini (intihar) üç ana tipte toplar. Bunlar bireyin sadece kendisini düşünen “bencilce”, başkalarının çıkarını düşünen “diğerkâmca” ve toplumun bireyle olan sosyal bağının kopmasını gösteren “anomik” intiharlardır. Bencilce intihar bireyin topluma fazla uyum sağlayamaması, diğerkâmca intihar kendi yaşamını sosyal bir kaygıya adama arzusu ve anomik intihar ise geçerli olan normların ve değerlerin tamamen yıkılması sonucu gerçekleşen intihar tipleridir (Goeschel, 2011: 12).

Cobb’a (2011) göre intihar; “çözümlemeyen duygusal, sosyal ve ekonomik problemlerin en mahrem ve en söz dinlemez insani eylemidir”.

İntihar girişimi sağlıklı bireylerde söz konusu olduğu gibi sağlıksız bireylerde de karşımıza çıkar. Yani intihar eylemi böylelikle hem psikolojik ve fiziksel hem de toplumsal nedenlere dayanılarak gerçekleştirilen bir eylemdir. Bazen de çaresi olmayan hastalıklara sahip insanların da son çıkar yolu intihar olabilmektedir. Keza sevdiğini kaybetme, sürekli mobbinge uğrama, umutsuzluk, işsizlik vs. gibi sorunlar da intihar nedenleri arasındadır.

Bazı intihar nedenleri, kişinin kendi varlığına, kendi kişiliğine karşı beslediği saygı, insanı insan yapan iç değer ve insanın kendine karşı duyduğu özsaygıyı ifade eden “onur”⁷, onursuz sayılacak bir davranış veya hicap duymak anlamındaki “utanç”⁸ ; toplumun duygularını inciten, toplumda büyük yankı uyandıran, küçük düşürücü olay yada durumu anlatan “rezalet” ; utanılacak davranışlarda bulunan alçak ve aşağılık tutumu ifade eden “rezillik”⁹ boyutundaki davranışların topluma aykırı biçimde gerçekleşmesi ile de oluşur. Sıralanan bu değerler içerisinde intihar olgusu eski çağlardan itibaren en çok haysiyet yani itibar ve şeref duygusu adına yapıldı.

Yukarıda da belirtildiği üzere intihar eyleminin farklı nedenleri arasında bulunan onur / haysiyet adına yapılan intiharlar için belki de ilk akla gelen uluslar uzak doğudaki Japon ve Çinlilerdir. Özellikle soylu asker manasına gelen samurayların efendileri tarafından verilen bir görevi başaramamaları durumu onursuzluk addedilir ve batı dilinde Harakiri, Japoncada ise Seppuku (Wahrig, 1992: 1174) “kendini deşme/ göbek kesme” adı ile anılan intihar olayı gerçekleştirilir. Seppuku kişinin kendi hayatına son vermesinin onurlu yöntemi olarak görülür. Sadece erkek samuraylar değil kadın samuraylar da onur intiharı gerçekleştirir. “Jigai” adı ile anılan bu intihar eylemi samuray kadınının kendi şah damarını kesmesi ile sonuçlanır.

Nazi Almanyasındaki intihar vakaları da hem onur açısından hem de savaşın getirdiği psikolojik baskıdan çıkar yol bulamayıp bazı durumlarda acı ile ölmektense bir an önce ölümü tercih eden insanlar tarafından gerçekleştirilir. Nazi dönemindeki intiharlar sadece halkın kendisine mal edilemez. Üst düzey Nazi yöneticileri, eşleri ve çocukları da birlikte intihar ederler. Bu bağlamda savaşın kaybedildiğini ve düşmanın eline geçeceklerini anlayan Nazi yöneticileri de esir düşmemek için intiharı seçer. İntihar eden üst düzey yöneticiler arasında Adolf Hitler ve Eva Braun, Heinrich Luitpold Himmler, Hermann Wilhelm Göring ile propaganda bakanı Paul Joseph Goebbels ve eşi Magda sayılabilir. [...] Yine Nazi rejiminde artan intihar vakalarının bir diğer müsebbibi Hitler’in uygulamış olduğu ötenazi¹⁰ programıdır. Öncelikli ari ırk dışında kalan, sonraları aralarında ari ırk mensuplarının da olduğu sağlıklı durumdaki yaşlı ve savaş gazileri de bu program ile yok edileceklerini anlayınca intihar ederler (Goeschel, 2011: 11- 18).

Goebbels ve eşi Magda intihar etmeden önce tüm dünyaya beter bir acımasızlığın örneğini gösterirler. Dört ile on iki yaşları arasındaki beş kız çocukları ile dokuz yaşındaki erkek çocuklarının ölmelerine tanık olurlar. Goebbels sığınakta intihar etmek için eşini beklerken başhekimin emir subayı Helmut Kunz, Goebbels’in emri ile çocuklara morfin iğnesi yapar. Magda çocuklarının öldürülmesi esnasında başlarındadır. [...] Daha sonra Hitlerin doktorlarından biri olan Ludwig Stumpfegger baygın haldeki çocukların her birinin ağzına siyanür kapsülü yerleştirir. Tarih 1 Mayıs 1945 saat 20.40 tır. Çocuklarının öldüklerinden emin olan Magda artık kocasının yanına dönebilir. Her ikisi de intihar eder (Ullrich, 2020: 60-62).

Yukarıda belirtilen onur, utanç ve rezalet kavramları özellikle erkeklik gururu söz konusu olunca daha da bir önem kazanır. Nazi dönemi intiharlarının önemli gerekçelerinden biri erkeklik gururu veya erkeğe yakışan tavırların aile babaları tarafından da yerine getirilememesidir. Bu gururu karşılayan davranışları savaş ortamlarında sergileyemeyen, dolayısıyla ailesini koruyamayan, en sevdiklerinin ise ölümlerine şahit olan erkekler, toplum tarafından beklenen davranışları elinde olmayan sebeplerden dolayı yerine getiremediği için intihar eylemine daha çok yatkın olmaktadır.

Bu bağlamda savaşın bitimine çok az bir süre kala Luisa’nın babası kendini asarak intihar eder. Savaş boyunca yaralanmayan, esir düşmeyen baba, artık savaşın sonuna geldiğini, müttefik askerlerinin gün geçtikçe Almanya’nın içlerine durdurulamaz biçimde ilerlediğini, her yeri yağmaladıklarını, sivilleri öldürüp kadınlara acımasızca tecavüz ettiklerini bilmektedir. Bunca acıya dayanamayan baba, gerçek intihar arzusuyla hayatına son verir. Baba karakterinin intihar etmesi hermenötik açıdan şu biçimde yorumlanabilir: Savaş ortamı

⁷ (Püsküllüoğlu, 1997: 791)

⁸ (Püsküllüoğlu, 1997: 1093)

⁹ (Püsküllüoğlu, 1997: 880)

¹⁰ Nazi rejimi sanatoryum ve bakım evlerinde tedavi görmekte olan hastaların öldürülme eylemini Ötenazi terimi ile (Yunanca güzel ölüm; günümüzdeki kavram ötenazi) gizler. 1939 yılında savaşın başlamasıyla bedensel ve zihinsel engelli çocukların direkt olarak gaz ile veya gıdadan yoksun bırakılarak öldürülmesi ile başlayan program en az 5000 çocuğun ölümüne neden olur. Aynı programın yetişkinlere uygulanması sonucu savaş süresince en az 200.000 insan öldürülür. Ölenler genelde bedensel ve ruhsal engelliler, artık çalışamayacak durumda olanlar, zorunlu çalıştırılan işçiler, Yahudi hastalar, Yehova şahitleri, alkolikler ve fahişeler gibi insanlardır. (Benz, 2002: 65)

Luisa'nın babasına bir felaket yaşatır. Maddi kayıpların yanı sıra toplumda büyük kızı Billie'ye sahip çıkamamanın utancı içindedir. Küçük kızının damadı tarafından tecavüz edilmesini engelleyemez ve ailesine yeterince destek olamaz. Toplumdaki babalık veya aileyi koruma görevini yerine getiremez. Toplumun bir erkekten beklediği davranışları savaş ortamında sürdüremediği için çareyi intihar etmede bulur.

Babanın intihar eylemi tek bir deneme ile sınırlı değildir. Daha önceden de intihar girişimi olmuştur. Bir önceki intihar denemesinde doğal gaz ile kendini zehirleyip ölmeyi seçer ama başaramaz:

Babamızın bizi ziyaret edeceğine neden inanıyorsun? Bu yüzden burada bekliyorsun değil mi? [...] O artık daha nadir geliyor. Bir ay oldu. Bu gibi bir şeyi tekrar yapar mı? Ne dersin? Gaz ocağı ile yaptığını diyorum. Kız kardeşi sessizce sırttı ve “şaşıрма, bunun tamamı tiyatroydu diye cevap verdi. O, hayatı senin kitapları sevmenden daha çok seviyor. Muhtemelen sadece kurtarılmak istenmiştir” (Rothmann, 2019: 41-42).

İntiharın gerçekleştiği gün Luisa bisikletle mandıradan Kiel şehrine gider. Amacı hem ortadan kaybolan ablasını arayıp sormak hem de babasını görmektir. Ancak Luisa babasını bulamaz. Aynı günün akşamı mandıraya geri dönen Luisa bisikletini mandıranın karanlık deposuna koymak isterken babasının kesif tıraş losyon kokusunu duymuş. Luisa, karanlıkta kokunun geldiği yöne doğru yönelir, zifiri karanlık ortamı elleri ile yoklayarak yolunu bulmaya çalışır. Karanlıkta daha fazla ilerleyemez ve arabanın far lambalarını açmak zorunda kalır.

Arabanın zayıf yansıyan ışığında böcekler uçmakta ve Luisa etraftaki tozdan dolayı öksürmek zorundadır. İlk bakışta neyin bir giriş neyin gölge olduğunu anlamasa bile sessiz bir varlık sezinlemektedir. Killi toprağın üzerinde basamakları eksik olan bir merdiven ve güçlü bir meşe gövdesine saplanmış bir balta ile katranlı tuğlalardan oluşan duvara yansıyan lambaların ışığı arasından onun silüetini tanır. [...] Nefessiz kalıp tıkanmadıysa, kendinden geçmediyse, titremeyip ağlamadıysa ve feryat edip kaçıp gitmediyse bu görüntünün gerçek olmadığını varsaymasındandır. [...] Ancak onu daha yakından görebilmek için istemsizce de olsa asılı olan adama doğru başını yana eğerek bakar. [...] Boğazının etrafını saran ip tenini morartmıştı. [...] Birinin yükü kendine çok ağır geldiğinde “evren hiçbir şeyin ağırlığını taşımaz” derdi Bay Thamling, işte şimdi bu sözün ne demek olduğunu anlamıştır. [...] Henüz soğumamış ama serin hissedilen parmaklarına uzanır, başparmağını onun elinin dış yüzeyinde gezdirir (Rothmann, 2019: 234-235).

Son zamanlarda yaşadığı travmalara bir yenisi daha eklenir Luisa'nın. Karşısında intihar etmiş olan babasının bedeni sallanmaktadır. Şok içinde ağlayarak ve hızlıca annesinin yanına varır. Babasının intihar ettiğini bildirir. Luisa'nın annesinden aldığı cevap ise beklenilmeyen türdendir:

Annesi, Billie'nin sabahlığı ile yatağın kenarına oturmuş sigara içiyordu. Komedinin üzerinde bir şişe şnaps kulpsuz kupa bardağının yanında duruyordu. [...] Luisa derin bir nefes alıp diğer mülteciler duymasın diye sessizce: Anne, anne çabuk gel! Ve ancak şimdi gözyaşlarından dolayı sesi kaçarak: Babam kendini asmış! diyebilirdi. [...] Ama annesi tepki vermeyerek sigaranın külünü bir fincan tabağına döktü. Kızına dönüp bakmadan önce bir yudum çekti. Başını sağa sola sallarken çenesinin altında sarkan cildi de sallanarak en nihayetinde “yine mi”? dedi. Sigarasından bir nefes çekti. “E, o zaman iyice ölmesi için biraz daha sallanmasına izin ver” (Rothmann, 2019: 235-236).

Annesi, yıllarca birlikte yaşadığı ve kızlarının babası olan eşinin intihar ettiğini öğrenmesine rağmen en ufak bir keder ve üzüntü duymaz, sanki bir şey olmamışçasına günlük hayatını sürdürmeye devam eder.

Öncelikle tecavüze uğrayan, daha sonra kız kardeşinin ortadan kaybolmasına, babasının intihar etmesine ve Alman askerlerinin masum insanları öldürüp toplu mezarlara gömmelerine şahit olan Luisa, manevi olarak çöker. Bu denli ruhsal incinmelerden sonra kurtuluşu tanrıya sığınmada bulabileceğini düşünerek şapele gidip rahibe Mahilde'ye kendisinin de rahibe olmak istediğini söyler:

Mathilde gözlüklerini çıkardı, sessizce ona baktı. [...] Ah çocuk! dedi ve sigarasını yakmak için kibriti çaktı. Hala çok gençsin, önce bir şeyler yaşamak istemez misin? [...] “Her şeyi yaşadım”, diye yanıtladı Luisa. Kadın güldü, tencereye gitti ve ezik kapağı kaldırdı. Hadi önce bir tas çorba iç dedi (Rothmann, 2019: 254).

Sonuç

Savaşlar çoğunlukla ulusların maddi kaynaklarını elde etme amacıyla başlayan şiddet eylemleridir. Askerlerin yanı sıra fazlasıyla sivil halkın da ölümü ile insanlara acı, gözyaşı ve travmalar yaşatmaktadır. Ölüm kalım meselesinin hüküm sürdüğü bu ortamda bilinen çoğu ahlaki ve insani değerler umulmadık biçimde değişmektedir. Ahlaki değerlerin değişiminde tecavüz ve intihar olguları istenilmeyen düzeyde ortaya çıkar. Merhamet eksikliği, sadakatin azaldığı görülür. Savaş ortamında tecavüz eylemi başta ahlaki sorun olmanın yanı sıra erkeklerin fiziksel güçlerini cinsel açıdan kadınlara karşı olumsuz kullanmaları kadınların hem bedenlerinde hem ruhlarında hasar almasına yol açar. İkinci Dünya Savaşı'nda Alman askerleri öncelikle Sovyetler Birliği ve diğer işgal ettikleri bölgedeki kadınlara tecavüz etmiştir. Savaşın kaybedilmesi ile bu ülkelerin askerleri intikam ve Alman ulusunu aşağılama amacıyla bu sefer her türlü yaşta kadına, genç kıza ve hatta çocuklara tecavüz etmiştir. Savaş ortamlarında tecavüz eylemlerinin gerçekleşmesi kaçınılmaz bir durumdur. Yazar İkinci Dünya Savaşı'nda tecavüze uğrayan kadınlar için tarihin tekerrür ettiğini belirterek Otuz Yıl savaşlarına gönderme yapar. Kurgusal bir anlatıcının ifadelerinden yola çıkarak bu savaşta da ahlaki çöküntünün yaşandığını örneklendirir. Otuz Yıl savaşlarında kutsal bir mekân olan şapelde bir rahibeye hem de sunağın üzerinde düşman askeri tarafından tecavüz edilir. Verilen örnek ile savaş ortamında her türlü kutsallığın dahi yok sayıldığı belirtilir. Yani savaşlardaki tecavüz olayı yer ve mekânın kutsallığına veya tecavüze uğrayan kişinin ruhani bir görevinin olup olmadığına bakılmaksızın gerçekleştiği vurgulanır. Ele alınan eserde de tecavüze uğrama korkusu ile günlerini geçiren ana karakter 13 yaşındaki Luisa Norff düşman askerlerinin tecavüzüne değil, kendisinden belki de beklenilmeyen kişi olan eniştesinin tecavüzüne uğrar. Ahlaksızca davranış ailenin dışında değil içinde gerçekleşir. Ahlaki değer açısından bir diğer erdem ise intihar olgusudur. Dini bağlamda semavi dinlerin hepsinde intihar etmenin yasaklandığı bu davranış Luisa'nın babası tarafından gerçekleştirilir. İntiharın genelde farklı faktörlere bağlı olmasının yanı sıra en çok intihar vakalarının onur duygusunun kaybı ile utancın yaşanması ile oluştuğu kabullenilmektedir. Luisa'nın babası da savaşta ailesine yeterince sahip çıkamadığına inanıp intihar eder. Savaş ortamlarında duygu ve düşüncelerin değişeceği, ahlaki değer ve erdemlerin yok sayılacağı ortamların oluşacağı görülmektedir. Her ne kadar da insani duygularımızla savaşların olmamasını dilesek ve bunun için çaba sarf etsek dahi, devlet yöneticileri farklı gerekçelerle savaş başlatabilmektedirler.

Kaynakça

- Beck, B. (2004). *Krieg in der Geschichte. Wehrmacht und sexuelle Gewalt. Sexualverbrechen vor deutschen Militärgerichten 1939-1945.* (Hrsg. von Förster, S., Kröener, B. R., Wegner. B.). Ferdinand Schöningh
- Benz, W., Graml, H. & Weiß, H. (1998). *Enzyklopedie des Nationalsozialismus.* Dtv Verlag
- Benz, W. (2002). *Lexikon des Holocaust.* Beksche
- Brecht, B. (1986). *Die Dreigroschen-Oper.* Reclam
- Bresheeth, H., Hood, S. & Litza, J. (1997). *Soykırım.* (M. Harmancı, Çev.). AD
- Brownmiller, S. (1984). *Cinsel zorbalık-ırza tecavüz olgusunun bir tarihçesi.* (I. Carroux, Çev.). Cep kitapları
- Budak, S. (2009). *Psikoloji Sözlüğü.* Bilim ve Sanat
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri.* 5. Baskı. Ankara. Pegem
- Cobb, R. (2011). *Tod in Paris. Die Leichen der Seine. 1795-1801.* Klett-Cotta
- Doblhofer, G. (1994). *Vergewaltigung in der Antike.* Teubner
- Doğan, İ. (2014). *Sosyoloji. Kavramlar ve Sorunlar.* Ankara. Pegem
- Dumlu, Ö. (2002). *Konularına Göre Kur'an.* İzmir. Çağlayan
- Gardin, N. & Olorenshaw, R. (2014). *Larousse Semboller Sözlüğü.* (B. Akşit, Çev.). Bilge Kültür Sanat
- Gebhardt, M. (2015). *Als die Soldaten kamen. 2. Auflage.* Random House
- Goeschel, C. (2011). *Selbstmord im Dritten Reich.* (K. Binder Çev.). Suhrkamp

- Gruen, A. (2015). *Normalliğin Deliliği. Hastalık Olarak Gerçekçilik*. (İ. İgan, Çev.). 8. Baskı. İstanbul. Çitlembik
- Harenberg, B. (1983). *Chronik der Deutschen*. Chronik
- Hartfiel, G., & Hillmann, K.H. (1972). *Wörterbuch der Soziologie*. Dritte Auflage. Alfred Kröner
- Karol, S; Suludere, Z., Ayvalı, C. (2010). *Biyoloji Terimleri Sözlüğü*. 5. Baskı. Ankara. Türk Dil Kurumu
- Kirschnick, H. (2022). *Und sie werden nicht mehr frei ihr ganzes Leben. Die Geschichte der Hitlerjugend auf Norderney*. BoD- Books on Demand
- Marshall, G. (2020). *Sosyoloji sözlüğü*. (D. Kömürcü, O. Akınhay, Çev). Bilim ve Sanat
- Münch, v. I. (2009). *“Frau, komm!”*. *Die Massenvergewaltigungen deutscher Frauen und Mädchen 1944/45*. Ares
- Münkler, H. (2017). *Der dreißigjährige Krieg. Europäische Katastrophe- deutsches Trauma 1618-1648*. Rowohlt
- Püsküllüoğlu, A. (1997). *Arkadaş Türkçe Sözlük*. 2. Baskı. Arkadaş
- Rothmann, R. (2019). *Der Gott jenes Sommers*. Suhrkamp
- Russell, B. (2003). *Evlilik ve Ablak*. (I. Gündüz, Çev.). İstanbul. Morpa Kültür
- Schoenberner, G. (1998). *Der gelbe Stern. Die Judenverfolgung in Europa 1933-1945*. Bertelsmann
- Ullrich, V. (2020). *Acht Tage im Mai. Die letzte Woche des Dritten Reichs*. C. H. Beck
- Wahrig, G. (1992). *Deutsches Wörterbuch*. Bertelsmann
- Wilpert, G. v. (1989). *Sachwörterbuch der Literatur*. 7. Auflage. Kröner

EXTENDED SUMMARY

When the history of humanity is researched, it is known that there are conflicts between people starting from the ancient stone age. In fact, it is obvious in religious mythologies that date the war between people to the sons of Prophet Adam, Abel and Cain. There are also religious mythologies that date back to Adam's sons Abel and Cain. Therefore, wars are a phenomenon that has been going on for thousands of years and in every corner of the world. People lose their sense of compassion in wars and behave in ways that do not benefit human virtues. The aim of this study is to touch on the inhuman behavior of people in a war environment. In the Second World War, which left a black mark on history and where millions of soldiers and civilians died, and especially in European lands, every family who was a victim of war had its own humanitarian crises, pains and traumas. The German family in the work encounters an unexpected end a few months before the end of the war. Although seventy-seven years have passed since the Second World War, one of the most destructive wars in history, the war and what happened in this war are constantly remembered and expressed in many arts. In this context, the different pains and traumas experienced in the war are expressed in the work called "the God of that Summer", which is a memory novel that has a place in contemporary German literature in literature, which is one of the fine arts.

Memory novels, which took a place in German literature, which is called contemporary German literature in Germany in the post-1989 period, contain a writing that focuses on memory. In this study "the God of that Summer", the work of the author named Ralf Rothmann, who made a name for himself with the writing of Memory novels, is about the life of a German family suffering from war on German land. As in every war, the first thing that can be encountered in this war among dozens of pain and trauma is rape and suicide. It will be examined why rape and suicide cases take the first place in the war environment, and under what conditions both cases occur. Written documents containing information related to the facts or events examined in the research were scanned in detail, and a new integrity was created from this information. In the research, document analysis which is one of the qualitative research methods and sociology of literature is used.

Especially the wars that occurred as a result of the political events that took place with the elimination of monarchies in the last century caused millions of people to migrate. The wars led to massmigration and people continued to migrate even after the war to provide their human life conditions. While the Norff family in the work is residing in Kiel, Germany, they are refugees who have taken shelter in a dairy in a rural area an hour away from this city. Like the Norff family, other German families are also refugees, escaping the pain of war. Among the pain experienced by families in general; They can be listed as being forced to migrate, losing relatives, experiencing famine and diseases, being subjected to violence and rape by their own kinsmen or soldiers of their own nation, committing suicide or being physically disabled by being injured. The main axis of the work is the degeneration of human virtues and moral rules accepted by the society in the war environment, and the negative reflection of these positive virtues creating pain, grief and trauma in individuals. To give the corruption of human virtues by referring to the hierarchy of needs of the American psychologist Abraham Maslow, the following conclusion can be reached. Marshall (2020, 325) states that in the hierarchy of needs determined by Maslow, human desires are innate and human basic psychological needs such as food, sleep and shelter. When these needs are not given, people will be immoral. The German poet, playwright and director Berthold Brecht, who supports Maslow's hierarchy of needs, said in his work "The Threepenny Opera" that "In order to be a person, one must be fed first" (Brecht, 1986, 62). In the war environment, moral corruption turns into ordinary behavior. The loss of the virtue of honor is one of them. Luisa's sister falls in love with her brother-in-law. The purpose of the forbidden relationship is a few packs of cigarettes, alcohol, maybe a new dress, etc. such as financial needs.

Wars with the use of military force and lethal weapons always result in pain. Behaviors that people should not do in the name of humanity also take place in wars. These are seen in the realization of suicide and rape cases. Rape and suicide are inevitable in every war. The soldiers' sense of defeating the enemy and the pleasure of possessing the woman of the opponent they defeated gives a meaning such as humiliating the other side and having his social status. 13-year-old Luisa Norff, the main character of the work, is raped by her brother-in-law, who is both her kin and one of her most trusted relatives. However, the rape here is not the acquisition of the enemy's wife, but the act of rape created by the military status or financial opportunity. After Vinzent rapes Luisa, all three sisters from the Norff family are with Vinzent. One of the sisters is Vinzent's wife, and

the other is the middle sister, who is together as she pleases, and the last one is both younger in age and is raped. Her father cannot continue to live dishonorably because of the desperation caused by the war and the fact that he cannot protect his daughter against his son-in-law and commits suicide. Luisa's sister also disappears. Shortly before the end of the war, the family is further dispersed, and as a result of the traumas, Luisa needs to approach God with her desire to become a nun.